

seoci, a poslije podne priređuju se »tanci«, trebalo bi tradicionalne običaje na te dane poticati i podržavati.

Osim svega toga, treba imati na umu da su baš današnji krčki sopci, tj. svirači u sopile, izvrsni, upravo izvanredni, ali i to da su svi oni, uglavnom, šezdesetgodišnjaci, a da pomlatka gotovo uopće nema! Ako se, dakle, Krčani, ali i drugi odgovorni faktori izvan Krka, u najskorije vrijeme ne pobrinu i ne nađu načina da se tome naglom uzmicanju krčkoga folklora bilo kako ne stane na put, s ovima će »posljednjim vitezovima« posve i potpuno zanijemiti krčke sopile, a netragom će nestati i krčki tanci.

Stoga se nameće prijevika i urgentna potreba da se — prije svega — brzi privredni i ekonomski razvitak uskladi s kulturnim tradicijama otoka ili bar da one ne budu zanemarene kako je to bio slučaj do sada. Kao prvi i početni korak smatra se da će biti potrebno što prije pristupiti organiziranom popisu svih sopaca (na sopile, dvojnice i mih), svih krčkih muzičkih instrumenata, svih boljih i poznatijih plesača i plesačica, pjevača i pjevačica, te, dakako, i sve muške i ženske narodne nošnje — kompleta i pojedinih komada, da se znade s kojim i kakvim fondom ove vrste Krk raspolaže, ne bi li se — s obzirom na gotovo potpun nestanak nošnje — pristupilo njezinoj pravilnoj rekonstrukciji. Osim još nekih prijedloga i sugestija, na Savjetovanju je ponovno pokrenuto i pitanje uvođenja krčkoga pjevanja, sviranja u sopile, a i tradicionalnih krčkih kola kao obligatnih ili neobligatnih naukovnih predmeta u krčke osmogodišnje škole. Kako bi to bilo relativno lako provesti, dokazali su svake pohvale vrijedni učitelj i učiteljica iz sela Milohnići (Dubašnica) koji su sa svojim mladim učenicima i učenicama uz izvanredan uspjeh nastupili na lanjskom festivalu u pjevanju i plesanju te oduševili domaće i strane gledaoce. Nisu, međutim, važni samo trenutani uspjeh i oduševljenje gledalaca, nego je nadasve važno i to što će ti učenici i učenice znati mnogo pravilnije cijeliti svoje krčko narodno blago.

U tome bi se smislu imala sastojati i zaštita Konzervatorskog zavoda na Rijeci, kao i drugih društava i ustanova kojima je dužnost da obrađuju ili proučavaju naše tradicionalno narodno blago, te da bdiju nad održanjem toga našega kulturnoga naslijeđa, u ovome slučaju i — Krčkoga festivala!

Ive Jelenović

TREĆI LJETNI FESTIVAL NARODNIH IGARA I PJESAMA (Sarajevo, juli 1963)

Svečano otvorenje ovog festivala održano je 4. jula. Otvorio ga je prigodnim govorom predsjednik Festivalnog odbora, a pozdravio ga je i predsjednik Prosvjetno-kulturnog vijeća Bosne i Hercegovine. Ova svečanost održana je na improviziranoj pozornici na trgu pred Narodnim pozorištem, pred brojnim ljubiteljima folklora. Svi koncerti su održani u dvorani Narodnog pozorišta. Pri otvorenju, prvo veče, nastupili su ansambli sarajevskih društava »Slobodan Princip Seljo«, »Proleter«, »Vaso Miskin Crni«, »Mladost«, »Miljenko Cvitković«, »Ivo Lola Ribar« i »Mladi metalac«, sa igrama iz Sarajeva i iz ostalih oblasti Jugoslavije. Drugo veče je ansambl »Lado« iz Zagreba ukusnom stilizacijom igara, muzičkom obradom, pjevanjem i odličnom uigranošću osvojio publiku, iako je program bio gotovo jednak kao i ranijih godina. Talijanski ansambl Setindano Katancaro izveo je pjesme i igre iz Kalabrije srdačno i veoma temperamentno (nekad i suviše bučno), ali bez dovoljne pripreme i iskustva za scensku postavu i izvođenje na većim festivalima. Koncert nazvan »Veče narodne umjetnosti — Sarajevo« (netačan naziv, jer su i druge večeri prikazivale narodnu umjetnost, a u programu nije sve bilo samo iz Sarajeva) — ispunili su najbolji solisti pjevači i instrumentalisti sarajevskog radija, dvojica starih narodnih pjevača i svirača, glumci sa narodnim šalama i folklorna grupa društva »Mladost« sa igrama iz Bosne. Ansambl društva »Ivo Lola Ribar« iz Beograda gostovao je prvi put u Sarajevu i dobro se afirmisao kod sarajevske publike bogatim programom, sa poznatim, ali i sa novim postavama igara iz cijele Jugoslavije. Ansambl je odlično uigran. Ansambl »Georgi Dimitrov« iz Sofije reprezentovao je narodnu umjetnost Bugarske lijepom pjesmom, igrama u bogatim postavama, čuvajući i narodni stil, uz originalne instrumente u orkestarskoj pratnji. Ansambl »Tanec« iz Skoplja, na žalost, nismo imali prilike da vidimo

i čujemo, jer nije mogao nastupiti zbog nezgode s garderobom koja nije stigla na vrijeme.

Ansambel »Lezginka« iz SSSR-a priredio je nezaboravan koncert. Ne samo bogat program, dosad neviđene igre, u većini dobre i ukusne postave, nego i zanimljiv kontrast ženskog i muškog ansambla ostavili su posebne utiske. Dok su pjesme ženskog ansambla, igre i elegantne nošnje dominacija nježnosti i prefinjenosti, igre muškog ansambla pravi su izraz snažnih, temperamentnih gorštaka stočara Kavkaza (grupa je iz Dagestana). Svoje igre, pune i akrobatskih elemenata, izveli su oduševljeno i virtuozno, kao i neobičnu igru bubnjeva.

Akademski ansambel »Lučnice« iz Bratislave (ČSSR) pobudio je takođe veliki interes i ispunio očekivanja dobrim sastavom programa koji je bio ispunjen igrama (od kojih su se naročito isticale hajdučke igre sa sjekirama i igre sa štapovima, sa virtuosnim elementima), odličnim pjevanjem hora, koji je otpjevao, u znak pažnje prema domaćinu, i dvije naše pjesme, na našem jeziku. I orkestar je veoma muzikalno pratio sve tačke. Pažnju sarajevske publike pobudile su i tri večeri nazvane: Revija vokalnih i instrumentalnih solista radio-stanica iz Beograda, Zagreba, Skoplja, Novog Sada, Prištine i Sarajeva.

Novost na festivalu bio je nastup grupa izvornog folklora iz Trebinjske Šume (sa guslarom, starinskim lijepim igrama uz pjesmu, u divnoj nošnji). Grupa iz Bijelog Polja (kod Mostara) prikazala je prelo sa pjesmom udvoje, svirkom uz diple, društvenim igrama i šalama, kao i narodnim kolima. Grupa iz Blagaja (muslimansko stanovništvo), iz okolice Mostara, prikazala je starinsku pjesmu uz okretanje tepsije, igre uz pjesmu i bez pjesme. Svirači solisti iz Rakovice (okolica Sarajeva) izveli su zanimljivu svirku na fruli (na usta i na nos), svirku uz dvojnice, neobični način sviranja na tamburi (sa udaranjem prsta o tamburu), kao i glasovno imitiranje ptica. Ovaj koncert pokazao je da izvorni folklor ima svoje naročite zanimljivosti i vrijednosti, da osvaja publiku svojom izvornošću, vjernim iznošenjem narodnog stvaralaštva — i da mu je svakako mjesto na festivalu. Ansambel grada Bukurešta (najbolji ansambel Rumunije) prikazao je, između ostalog, i neobične narodne instrumente: velike trube od kore, virtuosnu svirku na fruli, odlične pjevače soliste i orkestar. Dobro uigran ansambel pokazao je samo jednu vrstu igara Rumunije, sve u jednom stilu (one s veoma brzim tempom, temperamentne), pa je šteta što nismo vidjeli i igre druge vrste, i one uz pjesme.

Tirolski folklorni ansambel iz Austrije i naš ansambel »Kolo« iz Beograda, iako su doputovali u Sarajevo, nisu nastupili, jer su koncerti otkazani zbog narodne žalosti za žrtvama zemljotresa u Skoplju.

Iako nije bilo sve »novo« u programima festivala on je imao svojih atrakcija i visokih dometa pojedinih grupa, a u svakom slučaju dao je bogat doprinos zabavi građana i turista, kao i afirmaciji narodne umjetnosti.

Jelena Dopuda

IZ DJELATNOSTI INSTITUTA ZA NARODNU UMJETNOST U 1962. I 1963. GODINI

U prvoj knjizi našega godišnjaka, u članku Z. Palčoka, prikazana je sumarno cjelokupna dotadanja djelatnost Instituta. U daljnjim svojim svescima naš će godišnjak sažeto izvješćivati o osnovnom radu Instituta i njegovih suradnika izvršenom u svakom proteklom razdoblju.

U toku godina 1962. i 1963. rad Instituta bio je usredotočen oko nekoliko centralnih tema, uz niz pojedinačnih radova te uz sistematski rad oko sređivanja institutske dokumentacije.

Centralna tema koja je angažirala gotovo sve stručne i naučne radnike Instituta (šest osoba) i koja je uključena u petogodišnji program naučnih istraživanja u SRH bilo je proučavanje folklora južne i srednje Dalmacije (narodnih pjesama, pripovjedača, običaja, plesa, muzike, skupljanje likovne dokumentacije). Suradnici su u protekle dvije godine, nakon završenog rada u Konavlima, radili na području Dubrovačke župe, Rijeke dubrovačke i Dubrovačkog primorja, te je svaki pojedinac proveo na tom terenu godišnje oko 20—25 dana.

Evo važnijih podataka o opsegu skupljene građe u 1963. u Dubrovačkom primorju: 530 pjesama epskih i lirskih (od toga 265 snimaka magnetofonom); 105